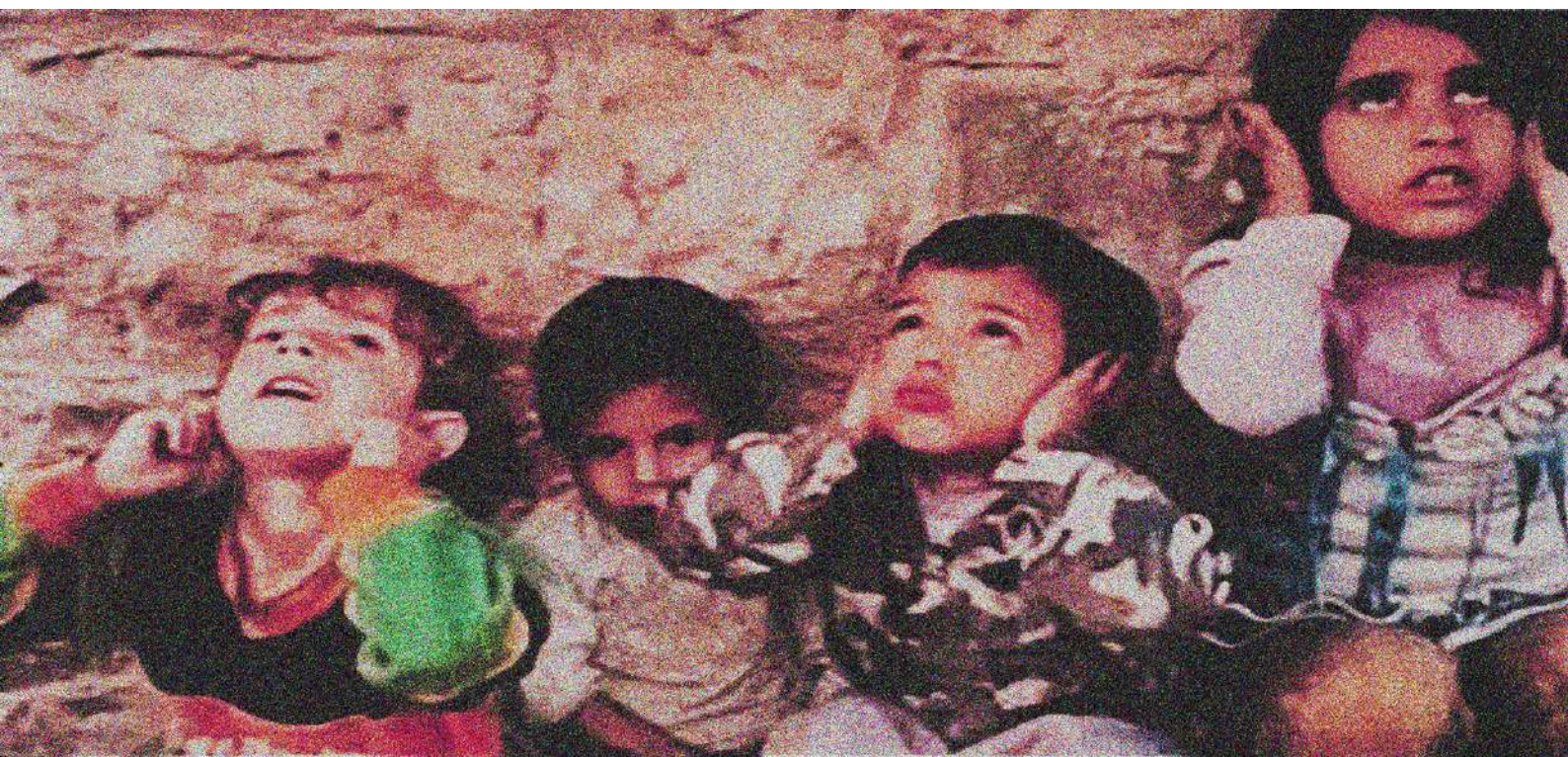

Els drets humans a debat

**75è. Aniversari de la Declaració
Universal dels Drets Humans**

Acció dels Cristians per l'Abolició de la Tortura

**Activista en la gran lluita contra la tortura, la pena de mort
i altres tractes cruels, inhumans i degradants**

**c. Anglí, 55 (08017-Barcelona)
acat.secretaria@pangea.org
<https://acat.pangea.org>**

Accedeix a la nostra web:

DL B 20861-2023

Els articles publicats en aquest monogràfic només reflecteixen les opinions dels seus autors

Presentació

Enguany, el dia 10 de desembre es commemora el 75è. aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Em plau presentar, com a representant de l'ACAT, una publicació especial, un monogràfic de valoració i debat d'aquesta declaració, coordinat per la nostra entitat.

Hem demanat articles sobre el tema a persones rellevants en aquesta matèria i estem molt orgullosos de poder-vos-els presentar.

Com veureu els escrits són molt variats, ja que els drets humans són molt diversos. L'objectiu d'aquest monogràfic és ajudar a reflexionar i debatre sobre aquest tema per constatar que, malauradament, la situació no es gens afalagadora.

És veritat que a l'any 1948 la situació en el tema que ens ocupa no era bona, hi hagué una gran devastació i ruïna produïda per una gran guerra, però la d'ara no la podem considerar millor, ans al contrari molt pitjor, en l'actualitat els conflictes armats es compten per desenes.

Així, us convidem a llegir aquests articles. Endavant !

Emili Chalaux i Ferrer
President de l'ACAT

Novembre de 2023

Índex

AUTOR	TÍTOL	PÀGINA
ADELL, CONXA	TRES DATES I UNA CARTA	6
AGRELO, SANTIAGO	ENTRE UNA DECLARACIÓ I UNA BOGERIA	8
ARMENGOL, CARLES	LA LLIBERTAT RELIGIOSA, UN DRET A RECONÈIXER, GARANTIR I PROTEGIR	10
BASSAS, YOLANDA	DESPLAÇAMENT FORÇAT I DRET D'ASIL: DIAGNÒSTIC ACTUAL DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS	12
BELTRAN, ESTEBAN	EL PAPER DELS DEFENSORS I DEFENSORAS	14
BEUNZA, PEPE	L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA, UN ALTRE DRET HUMÀ	18
CAMPS, OSCAR	DRETS HUMANS A LA DERIVA	22
CERVERA, QUIM	TOTS ELS ÉSSERS HUMANS SOM IGUALS	24
CHALAUX, EMILI	ASSASSINATS DE POBLACIÓ CIVIL A LES GUERRES	26
FERNÁNDEZ, DAVID	CALAMANDREI AL 2023	30
GIMÉNEZ-SALINAS, ESTHER	“TREBALLEM PER ACONSEGUIR UNA SOCIETAT MÉS DEMOCRÀTICA, TRANSPARENT I RESPECTUOSA”	32
ORDÓÑEZ, JOSETXO	CENTRES D'INTERNAMENT D'ESTRANGERS	34
ORTÍN, NÚRIA	DRETS HUMANS I PRESONS	38
SANTOLINO, MONTSE	UN ANIVERSARI AMARG QUE NO ENS POT ATURAR	40
SOLER, TONI	ELS DRETS HUMANS I L'EDUCACIÓ	42
VENDRELL, EUDALD	75 ANYS DE LA DECLARACIÓ: RECORD I REPTES DE FUTUR	46
FIACAT	ELS DRETS HUMANS AL MÓN EL 2023. 75 ANYS DESPRÉS DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS	50
NACIONS UNIDES	DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS	52

Tres dates i una carta

Conxa Adell i Cardellach

Monja benedictina del Monestir de Sant Pere de les Puel·les, Barcelona

El 10 de desembre de 1948 se signa, a la seu de les Nacions Unides de París, la **Declaració Universal dels Drets Humans**. Suposava, després de la Segona Guerra Mundial, un triomf de drets inalienables.

El 16 de desembre de 1966, divuit anys més tard, se signa el **Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals**, que va entrar en vigor nou anys més tard, el 3 de gener de 1976.

El mateix 16 de desembre de 1966, se signa també el **Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics**, que va entrar en vigor deu anys més tard, el 23 de març de 1976.

Aquests tres documents formen la **Carta Internacional de Drets Humans**. Fins aquí el paper i la teoria. La realitat diu que se celebren els 75 anys d'una Declaració que mai no ha estat plenament vigent en els seus trenta articles. Vigent sí, realitzada no.

L'ACAT se centra en l'article cinquè: «**Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants**». Quantes organitzacions hi ha arreu del món per protegir aquests drets concrets? I quantes organitzacions s'han creat per protegir els altres vint-i-nou drets?

És bo celebrar els 75 anys de la Declaració, sí, però hi ha tants interrogants, tantes preguntes obertes sense resposta!

Encara ara, l'any 2023, hi ha persones que pensen que no tots els éssers humans són iguals en dignitat i en drets, ni que s'han de comportar fraternalement entre ells (art. 1). Ni tothom té els drets i llibertats proclamats (art. 2). Ni dret a la vida i a la seguretat (art. 3). S'han creat noves formes d'esclavatge i de tràfic d'esclaus (art. 4). La imaginació per a noves tortures fa por (art. 5). No sempre es reconeix la personalitat jurídica (art. 6) ni la igualtat davant la llei (art. 7). Dubtem que els recursos siguin sempre efectius (art. 8) o que ningú sigui detingut, pres o desterrat arbitràriament (art. 9). Ens agradaria que tothom fos escoltat per un tribunal independent i imparcial (art. 10), que prevalgui la innocència i que les penes no siguin superiors a les aplicables quan el delicte es va cometre (art. 11).

Entre una declaració i una bogeria

Santiago Agrelo Martínez

Soc Germà Menor franciscà. Doctor en Teologia, amb especialització en Litúrgia pel Pontificio Ateneo Sant'Anselmo de Roma. La meua vida va estar dedicada a l'ensenyament, fins que l'obediència em va enviar com a bisbe a l'arxidiòcesi de Tànger, al Marroc. Avui soc arquebisbe emèrit de Tànger.

Així ho vaig trobar escrit: *“la Declaració Universal dels Drets Humans és un document que marca una fita en la història dels drets humans”*.

Suposo que així es pot dir.

Si es considera el seu significat per a la història dels drets humans, es diria que és raonable recordar i celebrar el 75è. aniversari de la seva proclamació. Però no sembla que tinguin motius vàlids per a participar en aquesta celebració els exclosos d'una vida digna, els abandonats mig morts a la vora del camí, els que fugint de la crueltat de la fam han topat de cara amb la crueltat de l'home, els soterrats en el desert del Sàhara, en l'Oceà entre Àfrica i les illes Canàries, en el Golf de Cadis, en l'Estret de Gibraltar, en la Mar d'Alborán, en tot el Mediterrani.

Entenc que la fam de milions de persones és l'evidència de la violació de tots els seus drets; els morts i desapareguts en els camins de la immigració clandestina són l'evidència del menyspreu que governs i pobles senten pels drets de la persona.

Està clar que el testimoni irrefutable dels morts de fam i d'oblit no va contra la Declaració l'aniversari de la qual celebrem, una Declaració il·luminada i esperançadora, sinó contra els qui l'hem ignorat, oblidat i menyspreat per a defugir el deure de respectar-la.

L'esperança per als pobres no està en cap declaració de drets, per universal i solemne que aquesta pugui ser -la de Drets Humans ha estat subscripta per gairebé tots els estats per a ser ignorada per gairebé tots els estats-. L'esperança dels pobres està en el compromís de cadascun per a ser el que els pobres necessiten -havia escrit-: per a ser evangeli dels pobres, per a ser la bona notícia que els pobres necessiten sentir-.

Llavors em quedo amb aquella bogeria que, si fos practicada, em permetria complir també, la Declaració l'aniversari de la qual celebrem: *“Us dono un manament nou -diu el Senyor-: que us estimeu els uns als altres com jo us he estimat”*.

El deixeble estimat es va referir així a la mateixa bogeria: *“En això hem conegut l'amor: en què ell va donar la seva vida per nosaltres. També nosaltres hem de donar la nostra vida pels germans.”*

I l'apòstol dels gentils la va reclamar de tots els creients: “A ningú degueu res més que amor”.

A la llum de la fe, l'esperança dels pobres està en aquesta bogeria que és l'amor cristià.

La pregunta que em faig des de sempre no és sobre qui està disposat a signar una declaració de drets, sinó sobre qui s'apunta a donar la vida pels altres.

I aquesta pregunta m'obliga des de sempre al discerniment sobre l'autenticitat de la fe que dic professar -sobre la veritat de la meua manera de viure la fe en Crist Jesús-: Què en vaig fer de l'evangeli? Què en vaig fer de Jesús de Natzaret? Què en vaig fer dels pobres als qui he estat enviat com a bona notícia?

Curiosament, la resposta a aquestes preguntes no la tinc jo sinó els pobres, i el judici sobre l'autenticitat de la meua fe no el pronunciaré jo sinó els pobres.

Pot ser que sigui una bogeria, però és el que hi ha.

VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRE
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL

**Entenc que la fam de milions
de persones és
l'evidència de la violació
de tots els seus drets.**

La llibertat religiosa, un dret a reconèixer, garantir i protegir

Carles Armengol Siscars

Mestre i pedagog. Ha treballat en intervenció i gestió sòcio-educativa i en la gestió pública. Actualment és director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya. Autor de diversos llibres, els darrers *Canviar el consum per canviar la vida* i *Escoles Laudato si*

El 10 de desembre de 2023 s'escau el 75è. aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans. Malgrat la dificultat de fer reals i veritablement universals tots els drets de la declaració, la seva proclamació per part de Nacions Unides va suposar un avenç i un punt de referència que s'ha mantingut al llarg de tots aquests anys.

Un dels drets fonamentals present a la Declaració és el de la llibertat religiosa, un dret vinculat profundament a la dignitat de la persona i que tots els tractats internacionals de drets humans han mantingut i desenvolupat, formant part ja de l'ordenament jurídic internacional. L'article 18 de la Declaració Universal dels Drets Humans explicita que "*Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança*".

Segons la interpretació habitual d'aquests textos, la protecció que ofereixen no es limita a les religions tradicionals, sinó que es refereixen també tant a les creences teistes com a les no teistes i a les atees, així com al dret a no professar cap religió o creença concreta o a canviar de religió, i queda prohibida tota mesura coercitiva per aquests motius.

Ara bé, convé subratllar que la llibertat religiosa, d'acord amb els tractats internacionals, no es limita a la tolerància, sinó que s'ha d'anar més enllà. No es tracta només de tolerar el fet religiós, sinó de protegir-lo. Per això les institucions han d'impulsar polítiques actives de protecció en un ampli ventall d'àmbits: els centres de culte, l'educació, la sanitat, les presons, els mitjans de comunicació... Així doncs, els poders públics han de maldar per reconèixer, garantir i protegir la llibertat religiosa, tot adoptant les mesures possibles per fer efectiu el seu exercici en totes les seves dimensions i evitant qualsevol forma de vulneració o discriminació.

Per la seva naturalesa multidimensional, la llibertat religiosa és una bon termòmetre del grau de respecte als drets i llibertats d'una societat. Com hem vist, la llibertat religiosa ateny tant a les dimensions més personals i íntimes, com són la llibertat de pensament o creença, com els aspectes més públics i notoris, com ho puguin ser el culte col·lectiu o altres manifestacions religioses de caràcter públic.

La salut de la llibertat religiosa al món és molt diversa i massa països no en gaudeixen ni en els nivells més elementals. Sortosament no és així a casa nostra on la llibertat religiosa està garantida. De tota manera, els drets i les llibertats no és conquereixen d'un cop per sempre sinó que son construccions progressives i, tal com veiem en massa ocasions, cal treballar quotidianament per tal que no retrocedeixin.

Com va dir un dels pares fundadors dels Estats Units, Thomas Jefferson, *“el preu de la llibertat és la seva eterna vigilància”*.

75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER

***“el preu de la llibertat
és la seva
eterna vigilància”***

Desplaçament forçat i dret d'asil: Diagnostic actual de la Declaració Universal dels Drets Humans

Yolanda Bassas Gimeno

Advocada col·legiada a Barcelona i a París, especialista en dret d'asil i desplaçament forçat. Fundadora de l'associació sense ànim de lucre NO ONE IS ILLEGAL, a través de la qual assessora i representa legalment les persones sol·licitants d'asil i refugiades

En un context desolador, en el qual Europa estava totalment devastada, l'Assemblea General de les Nacions Unides va proclamar, el 10 de desembre de 1948, la Declaració Universal dels Drets Humans.

Aquesta declaració es va aprovar com un ideal comú per a tots els pobles i nacions obrint pas a l'esperança de reconstruir un món que estava fragmentat i en el que, en els últims anys, s'havien viscut atrocitats. 75 anys després, en quin estat es troba aquest ideal? Quin seria el diagnòstic actual?

Desafortunadament, 75 anys després no sols la guerra ha tornat a trepitjar territori europeu, sinó que a més el nombre de conflictes armats arreu del món ha augmentat. L'any 2022, segons l'informe "Alerta 2023" de l'Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona¹, es van registrar 33 conflictes armats, concentrats majoritàriament en el continent africà. No cal dir que tot conflicte armat té un impacte directe en la vulneració dels drets humans.

Si analitzo la situació des de la matèria en què treballa fa anys (el desplaçament forçat i les persones refugiades) està clar que no puc ser optimista en el meu diagnòstic. El desplaçament forçat de persones no ha cessat d'augmentar any rere any i el nombre de sol·licitants d'asil a Europa mai havia arribat a xifres tan importants.

Sabem que el desplaçament forçat és degut principalment a persecucions, conflictes i violacions de drets humans, aquests mateixos drets que van ser recollits a la meravellosa Declaració de la qual ara celebrem el seu 75è. aniversari.

Per a posar xifres, citaré les que apareixen en l'últim informe publicat per l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) en el mes de juny de 2023². Segons aquest informe, a la fi de l'any 2022 hi havia 108,4 milions de persones desplaçades a la força, 19 milions més que l'any 2021. En el que portem d'any i amb l'explosió, el passat mes d'abril, del conflicte a Sudan i, d'aquest mes d'octubre a Gaza, aquesta xifra ha seguit augmentant estrepitosament.

D'altra banda, i en relació a les persones refugiades, cal assenyalar que, sobre la base de les dades publicades per l'Agència d'Asil de la Unió Euro-

pea (EUAA)³: el primer semestre de 2023, es van presentar unes 519.000 sol·licituds d'asil a la Unió Europea, un 28% més que en el primer semestre de 2022.

En aquesta línia i per tenir una visió més “local” d'aquesta tendència, convé indicar que a Espanya s'ha passat de 2.588 sol·licituds d'asil l'any 2012 a 118.842 sol·licituds en 2022, és a dir, un augment de més de 4.500 per cent en tan sols 10 anys.

Personalment, sempre he considerat que el desplaçament forçat i el nombre de persones refugiades són el termòmetre del món i el barem del respecte o no dels drets humans. Encara que soc conscient que s'han realitzat meravellosos progressos en determinats drets, no crec que sigui exagerada quan dic que el món està febril, molt febril.

D'altra banda, considero que, si bé Europa va ser el bressol de la Declaració Universal dels Drets Humans, ara i en matèria migratòria, s'estan creuant unes línies vermelles que desvirtuen alguns dels principis fonamentals continguts en aquest gran text.

Manllevant les paraules del filòsof Italià Antonio Gramsci, en el context actual, em consideraria pessimista en la intel·ligència, però optimista en la voluntat.

1.-<https://escolapau.uab.cat/img/programas/alerta/alerta/23/alerta23.pdf>

2.-Tendencias Globales. Desplaçats forçosos el 2022:

<https://www.acnur.org/es-es/media/tendencias-globales-de-desplazamiento-forzado-2022>

3.-<https://euaa.europa.eu/latest-asylum-trends-asylum>

...s'estan creuant unes línies vermelles que desvirtuen alguns dels principis fonamentals continguts en aquest gran text.

El paper dels defensors i defensores

Esteban Beltran Verdes

Director d'Amnistia Internacional a Espanya i expert en drets humans

Després de 75 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans, des d'Amnistia Internacional hem de lamentar que els que s'atreveixen a defensar-los són objecte d'atacs cada vegada en més llocs i en una escala alarmant. S'enfronten a una onada d'assetjament, intimidació, campanyes de desprestigi, maltractaments, detencions il·legítimes i fins i tot assassinats. Només per lluitar per allò que és just. Presenciem una agressió integral per part de governs, grups armats, empreses i altres contra el dret de defensar els drets humans.

En 2022, l'organització HRD Memorial (una iniciativa col·lectiva d'organitzacions de drets humans que treballen per a recopilar i verificar dades sobre els assassinats de defensors cada any) va investigar i va verificar els assassinats de 401 defensors a 26 països. Per primera vegada es va superar la fita de més de 400 assassinats selectius de defensors/es en un mateix any, la qual cosa constitueix una dada devastadora. Cinc països —Colòmbia, Ucraïna, Mèxic, el Brasil i Hondures— van representar més del 80% dels assassinats. L'àmbit de defensa del dret a la terra, el medi ambient i els drets dels pobles indígenes va ser el més atacat i representa gairebé la meitat (48%) del total d'assassinats.

Els defensors i les defensores dels drets humans són persones de tota mena de professions i condicions socials. Entre elles hi ha estudiants, líders comunitaris, periodistes, professionals de l'advocacia, víctimes d'abusos i les seves famílies, professionals de la salut, docents, sindicalistes, denunciants d'actes de corrupció, pagesos i pageses, activistes mediambientals i més.

Són persones que fan front als abusos de poder de governs i empreses i protegeixen el medi ambient, defensen les minories, s'oposen a les barres tradicionals contra els drets de les dones i del col·lectiu LGBTI, i combaten condicions laborals abusives. S'interposen en el camí de la injustícia i la discriminació, dels abusos i la demonització. I avui són els qui més sofreixen l'atac global i local contra el seu dret a expressar-se i a defensar uns altres.

Com van fer la regidora brasilera assassinada Marielle Franco, el bloguer i poeta Ahmed Mansoor, condemnat a 10 anys de presó als Emirats Àrabs Units, l'activista polonesa Justyna Wydrzyńska, empresonada per defensar

els drets de la dona, o la jove de Hong Kong Chow Hang Tung, qui va ser sentenciada a 22 mesos de presó per recordar a les víctimes de la massacre de Tian'anmen...

A molts països, els governs estan adoptant lleis i polítiques que fan que la labor de defensors i defensores sigui més arriscada i difícil. Des de lleis que autoritzen la força contra manifestants pacífics o permeten la vigilància massiva, fins a les que prohibeixen l'accés a finançament procedent de l'estranger o imposen estrictes requisits per a inscriure legalment les organitzacions. Sens dubte l'espai per defensar els drets humans es redueix cada vegada més.

La mateixa Amnistia Internacional, els seus defensors de drets humans, sofreixen també amenaces, abusos o l'amenaça de la presó. L'organització ha hagut de tancar les seves oficines a Moscou o a Hong Kong. Els comptes Amnistia Internacional a l'Índia van ser intervinguts per les seves crítiques al govern. El dret a la protesta està cada vegada més amenaçat, perquè les autoritats usen la força il·legítima contra les persones en més de 85 països.

Mentrestant, defensors i defensores són qualificats cada vegada més omentament de delinqüents, indesitjables i "defensors de dimonis". Els diuen "agents estrangers", "antinacionals", "terroristes". Els representen com una amenaça per a la seguretat, el desenvolupament o els valors tradicionals. I així, es veuen exposats a una doble amenaça: es redueix el seu accés a la informació, les xarxes i les eines que necessiten per aconseguir comunicar les seves recerques i mobilitzar a la societat, i al mateix temps la protecció enfront dels atacs que sofreixen és clarament insuficient per al nivell d'amenaça que suporten. Els perpetradors d'aquests atacs rares vegades són portats davant la justícia. Escasseja la voluntat política de protegir defensors i defensores com a element crucial per aconseguir un món més segur i més just.

Les persones que defensen els drets humans no podran actuar de manera efectiva i contribuir a construir un món més segur i més just si els estats no es comprometen a garantir que estan degudament equipats amb les aptituds, les eines i la formació necessàries per a dur a terme el seu treball.

Els estats també han de garantir que es permeti que els defensors i les defensores dels drets humans es connectin entre sí, també amb defensors i defensores d'altres països, i que tinguin ple accés a les persones responsables de prendre decisions en els àmbits nacional, regional i internacional sense por de represàlies. A més, els països de tot el món també han de tenir en compte l'especial importància del paper que exerceixen les defensores dels drets humans i els qui treballen en defensa dels drets de les dones o els drets relacionats amb el gènere.

Només així defensar els drets humans deixarà de ser una professió de risc.

L'objecció de consciència: un altre dret humà

Pepe Beúnza Vázquez

Objector de consciència el 1971.

Condemnat en dos consells de guerra.

La persona que diu NO al que considera una obligació injusta, ho fa públicament i accepta les conseqüències, desenvolupa una força més poderosa que un estat, un dictador o una llei. Així entenc jo l'objecció de consciència.

Sempre es paga un preu, a vegades petit, però segons en quines circumstàncies pot significar la llibertat o la vida. En aquest cas l'efecte dominó pot ser tan important que aconseguixi que les lleis injustes desapareguin o els tirans caiguin. No sempre es guanya, però la dignitat personal i l'exemple queden tan evidents, que alguna cosa canviarà, encara que es trigui temps.

És difícil teoritzar sobre l'objecció de consciència perquè en principi és una decisió personal arriscada, i hi ha tantes objeccions com objectors. És per això que escric sobre la que millor conec que és l'objecció al servei militar obligatori. Si l'objecció es converteix en col·lectiva, l'acció es polititza i el temps de canvi s'accelera. En 30 anys vam aconseguir acabar amb la mili, amb prop d'un milió d'objectors, més de 30.000 heroics insubmisos i més de mil anys de presó complets.

El primer motiu per a justificar l'existència de l'objecció de consciència és que la raó per la qual molts objectem continua sent actual. Cap exèrcit ens pot defensar d'un atac amb armes atòmiques, biològiques o químiques i continuem gastant milers de milions d'euros en exèrcits per a benefici del negoci de la guerra. Amb la quarta part del que el món gasta en armes es podria eliminar la fam, donar salut i cultura a tots, aigua potable i dignitat, però balafiem en armes que en el millor dels casos seran per a ferralla i en el pitjor per a construir la nostra pròpia tomba.

Ens hem tornat bojos, uns una miqueta per no defensar la vida amb més força i altres, que són els que manen, totalment. Hi ha acumulades en el món armes atòmiques per a destruir-lo quinze vegades. On està el seny? Qualsevol nen que vingui a aquest món en comptes de rebre, com seria lògic, menjar, amor, refugi, cultura i tot el que fa humana la vida, rep quinze condemnes a mort, esperant que un boig comenci a pitjar uns botons. Però la força de la vida i l'amor guanyen, i per això encara estem vius.

Un altre motiu és que no hi ha conquestes per sempre. Ho estem veient ara amb l'excusa de la crisi-estafa, quan estem perdent a passos de gegant drets laborals, de salut, educació, etc. que crèiem assegurats.

Si no continuem lluitant contra el militarisme i pel desarmament, qualsevol dia desapareixerà aquest bonic planeta que anomenem terra i que hem convertit en un polvorí.

Moralitat: Les lleis injustes es poden canviar. Aquesta és la base de l'estratègia de la desobediència civil.

Ja que estem amb el tema, valdria la pena fer una mica de teoria no-violenta. La no-violència té cinc fases que a vegades són cronològiques i a vegades se superposen de manera creativa. Són:

- col·laboració,
- denúncia,
- no-cooperació,
- desobediència civil, i
- solució alternativa.

És molt important desmuntar dos mites:

- El primer és que els exèrcits defensen als pobles. Si repassem la història de l'exèrcit italià o francès durant els últims dos-cents anys no sembla que hagin defensat al poble moltes vegades, i si repassem la de l'exèrcit espanyol és com per sortir corrents cada vegada que veiem un soldat. Els exèrcits americans, russos o xinesos no surten millor parats. Sí que és cert que aquest mite alimenta el negoci de la guerra, per al qual es necessiten enemics reals o ficticis.

- El segon mite és que la violència resol conflictes. Vivim en una societat en la qual se'ns vol imposar la violència, la competitivitat, la velocitat, la moda malaltissa, el culte a posseir i totes aquestes malalties, però per sort la majoria de les persones continua sent assenyada. La violència engendra més violència.

Quan esclata un conflicte agafem les metralladores, quan el més lògic seria utilitzar la raó, el sentit comú, la compassió, la calma, la justícia, qualitats que ens fan, a les persones i a les societats, més felices. Les guerres ho destrueixen tot i perdem temps i diners a preparar la pròxima, que, amb tant de negoci, segur que arriba.

És cert que tenim amenaces i necessitem seguretat. La pobresa, la injustícia, l'atur, la falta d'habitatge digne, les llistes d'espera als hospitals, la delinqüència organitzada, la dictadura financera, la contaminació, el canvi climàtic i moltes més amenaces, però no veiem que l'exèrcit ho pugui resoldre i pel que fa a la policia, si no canvia bastant, no sembla donar molta seguretat a la gent del carrer.

El psicòpata Hitler enfrontat al psicòpata Stalin ens van regalar 25 milions de morts. Amb l'ajuda d'Hiroshima i Nagasaki en sumen uns quants més. Espero que algun dia aprenguem de la història.

Com deia Gandhi: *"A la terra hi ha suficient per a tots, però no prou per a la cobdícia d'uns pocs"*.

DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVER
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVER
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM

**En 30 anys vam aconseguir
acabar amb la mili, amb prop d'un
milió d'objectors, més de
30.000 heroics insubmisos
i més de mil anys de presó
complets.**

Drets humans a la deriva

Oscar Camps Gausachs

Empresari de l'entorn marítim i del socorrisme, funda l'ONG Open Arms el 2015 després de presenciar la crisi humanitària al mar Egeu, amb la qual ha salvat a més de 69.000 persones en risc al Mediterrani, i ha promogut programes de formació als països d'origen. Durant la pandèmia va col·laborar en la crisi sanitària i va organitzar vols humanitaris per rescatar 3.000 persones en situació de vulnerabilitat. Ha rebut nombrosos premis internacionals per la seva labor humanitària.

Som una resposta ciutadana davant la inacció deliberada de la UE en matèria de cerca i salvament en aigües internacionals, amb la intenció de protegir la vida dels més vulnerables en situacions d'emergència. Iniciem l'activitat el setembre de 2015 i una mica més endavant vam haver de regular-nos administrativament fundant l'organització humanitària, no governamental i sense ànim de lucre Open Arms, com se la coneix actualment, per poder brindar auxili a les persones abandonades en aigües internacionals que fugen de conflictes bèl·lics, persecució o pobresa; col·laborant en terra ferma amb equips sanitaris i de recerca, en primera línia, per afrontar situacions que requereixen resposta immediata.

La nostra labor al Mediterrani ha estat una mobilització popular amb recursos donats i cedits per la ciutadania per respondre, denunciar la inacció deliberada i fer valer els drets humans en la mar sota la premissa que tots els éssers humans, sense cap distinció, han de gaudir dels mateixos drets i llibertats.

Set dècades després de la Declaració Universal dels Drets Humans, des de l'experiència acumulada a Open Arms en la crisi humanitària de l'Egeu i del Mediterrani, hem vist i sofert com aquests drets són retallats, distorsionats i revertits amb l'objectiu de deshumanitzar les persones més vulnerables, als "ningú" que moren abandonats al mar o al desert.

Amb la memòria dels camps d'extermini i la Segona Guerra Mundial encara fresca, aquesta Europa ha renunciat als seus valors fundacionals i ha decidit instal·lar i finançar camps de detenció fora de les seves fronteres, així com milícies armades perquè persegueixin i abordin en aigües internacionals embarcacions que fugen d'un país en guerra civil com Líbia. Per la força, per les armes i contra la seva voluntat, aquestes persones són retornades a aquests llocs dels quals fugen, o son retingudes en condicions inhumanes en aquests llocs, finançats amb els nostres impostos, que més aviat semblen camps de concentració.

Tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat de la seva persona, reconeixent el dret a la vida com un dret humà fonamental que és necessari protegir per part de la comunitat global. El Dret Marítim Internacional, el Conveni de Cerca i Salvament de Persones (SAR), la Llei de la Mar, la Convenció de Ginebra i altres més tenen com a columna vertebral la protecció de la vida de les persones sense cap distinció.

No hi ha migrants a la deriva en aigües internacionals, hi ha persones que requereixen ser rescatades d'una mort segura i una obligació que vincula no sols als capitans dels vaixells pròxims, sinó també als estats riberencs per actuar. En conseqüència, a Open Arms ens veiem obligats a continuar protegint, rescatant i denunciant la vulneració de tants drets humans en aquest gran forat negre en el qual han convertit la mar Mediterrània.

DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL

**No hi ha migrants a la deriva
en aigües internacionals,
hi ha persones que requereixen
ser rescatades d'una
mort segura.**

Tots els éssers humans som iguals

Quim Cervera i Duran

Ex-capellà, llicenciat en sociologia i teologia. Voluntari i membre de la Junta de Justícia i Pau, del Patronat de la Fundació La Vinya i de la Junta de l'Associació Unesco per al Diàleg Interreligiós i Interconviccional-AUDIR.

Els drets humans es refereixen al reconeixement de la dignitat intrínseca i de la igualtat de drets inalienables de tots els membres de la família humana. La Declaració dels Drets Humans feta el 10 de desembre de 1948, ara fa 75 anys, ens convida a promoure i defensar i tots els drets sense cap distinció d'ètnia, color, sexe, gènere, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

La Declaració recorda que tots els éssers humans són iguals en drets, obligacions i dignitat i estan cridats a conviure en germanor. Actualment, el nostre món viu un conjunt de crisis, o emergències que poden arribar al col·lapse: crisi alimentària, energètica, de l'aigua, climàtica, econòmica, migratòria, etc. El sistema capitalista, ara ja global, és un sistema reproductor de mort, desigualtat, pobresa, violència i depredació de la natura. Els grans negocis de l'armament, l'automoció, la droga, el joc, les noves tecnologies de les telecomunicacions, els grans mitjans de comunicació, l'espectacle, l'esport, etc., segueixen lucrant a uns pocs i posen impediments a la materialització dels drets humans, perquè aquests, a més de drets, esdevinguin fets.

Els drets humans són una defensa de les persones davant les imposicions dels estats. I observem com aquests, fins i tot els que s'anomenen demòcrates, incloent-hi les seves judicatures i aparells policials, sovint no compleixen els drets humans (lleis d'estrangeria ben discriminatòries, repressió i tortures a les presons, no accés al treball i a l'habitatge per a tothom, per exemple) o reprimeixen manifestacions, o el dret a l'autodeterminació dels pobles (Catalunya) i altres conculcacions.

Els drets humans arrelen en la visió filosòfica i ètica occidental de la Il·lustració, de la racionalitat, de la modernitat molt influïda per la supremacia de l'individu per sobre de la comunitat. Els drets humans, tot i que ja són un avenç en el reconeixement de la dignitat de tot ésser humà, poden restar en la teoria i en el desig. Necessiten l'acció dels moviments socials per reivindicar-los i d'un esperit, d'un alè, d'un motor espiritual que pot procedir de les grans savieses de la humanitat, les grans religions, espiritualitats i conviccions humanistes, que valoren més les dimensions socials, col·lectives i comunitàries... Seguint les intuïcions de Boaventura de Sousa Santos, expressades en el llibre *Si Dios fuese un activista de los Derechos Humanos* (Editorial Trotta. Madrid 2014), podem observar de més a prop, les aportacions de les teologies de l'alliberament obertes, com "un" d'aquests possibles "esperits".

Les teologies de l'alliberament estan inscrites en la tradició cristiana tant catòlica com protestant. Van sorgir a Llatinoamèrica, però en podem trobar també a Àfrica i a Àsia i de retruc a Europa. El que es pugui dir de les teologies de l'alliberament cristianes es podria dir també de les versions alliberadores de les tradicions obertes jueves, de l'Islam, i de les religions orientals. Molts activistes i moviments que treballen per la justícia basen les seves reivindicacions en creences religioses i espiritualitats cristianes, jueves, islàmiques, bahà'ís, sikhs, confucionistes, taoistes, jainites, hindús, budistes o indígenes, o altres... Molts moviments religiosos, i les teologies polítiques reclamen la presència de la religió en l'esfera pública i defensen la dignitat humana que rivalitza amb la gramàtica de la "modernitat", més o menys racionalista, dels drets humans (de privatització i individualització del fet religiós).

Les teologies d'alliberament han partit de la crítica de la privacitat moderna de la religió per desenvolupar noves concepcions de l'alliberament que puguin ser fonament de les lluites per la transformació social, per la justícia i per la pau, en favor del medi ambient i de la paritat i igualtat entre homes i dones (teologies eco-feministes i solidàries d'alliberament). Així les teologies d'alliberament plurals són font d'energia radical per les lluites contra-hegemòniques dels drets humans. Per tant, les Teologies d'Alliberament poden "maridar" amb els drets humans, i crear així iniciatives fecundes de transformació social real.

Totes les tradicions religioses, espirituals i humanistes alliberadores, a més d'oferir cohesió i convivència socials, ofereixen també un motor, un alè, un estímul, un sentit, un esperit per transformar les estructures injustes econòmiques, polítiques i culturals, i per estar al costat de les víctimes de tals injustícies i dels exclosos i menyspreats, i són font d'utopies socials. I aquesta és una de les raons perquè al capitalisme, basat en l'afany de lucre d'uns pocs, no li interessin tals savieses de la humanitat. I per això són sovint menyspreades, marginades, desprestigiades, si no rebutjades i burlades o manipulades, i llavors perden la seva essència original, com passa i ha passat.

Els drets humans són una defensa de les persones davant les imposicions dels estats.

Assassinats de població civil a les guerres

Emili Chalaux i Ferrer

Enginyer industrial, president de l'ACAT

És una evidència que a les guerres es produeix un nombre important de tortures i d'assassinats. Per aquesta raó, una entitat com l'ACAT ha d'estar sempre en contra de les guerres.

Una quantitat important de morts en guerres es produeix per bombardejos, com per exemple, el de Corbera d'Ebre i el de Gernika on, per ordre de Franco, l'aviació nazi va provocar moltes víctimes. El cas de Belchite és diferent, ja que la cruenta batalla entre els dos bàndols de la guerra civil va ocasionar un nombre molt gran de baixes.

Aquest agost 2023, amb motiu de les vacances, he pogut visitar el poble màrtir i el memorial d'Oradour sur Glane, prop de Llemotges, a França. Aquest extermini no va venir d'un bombardeig sinó d'un pla diabòlic molt ben preparat per les SS de l'Alemanya de Hitler. Fou el 10 de juny de 1944, tan sols quatre dies després del desembarcament dels aliats a les platges de Normandia.

Tot va consistir a esborrar un poble del mapa, assassinant tots els seus habitants (642). Només una dona i cinc homes van poder escapar a la barbàrie i gràcies a un d'ells, Robert Hébras, que va morir fa pocs mesos, i al testimoni de la dona, la Història va poder conèixer els detalls d'aquest horrorós crim.

El terrible assassinat en sèrie que va esborrar del mapa Oradour sur Glane es va produir en ben poques hores. Un regiment de les SS, a les nou del matí, va fer una reunió secreta en un poble situat a uns 10 Km d'Oradour. El comandant Dickman convocà també el lloctinent Kleiss de la Gestapo per ordinar tot el pla diabòlic, que fou executat el mateix dia per diverses desenes de SS.

L'estratègia estava basada a actuar amb mètode i sang freda, aliats amb una perversitat extrema. Les milícies SS, en baixar dels seus vehicles, anaven, per mitjà d'altaveus, dient als habitants d'Oradour que sortissin de llurs cases per concentrar-se tots a una esplanada del poble. Això es feia, però, tenint tot el poble envoltat de milicians hitlerians que impediaven tot intent d'evasió. El mateix Hébras diu que ell no va apreciar mai cap animositat per part dels SS. Alguns SS parlaven entre ells, reien i fins i tot feien l'efecte de complir una simple missió de rutina; però en cap cas, d'estar preparant

una exterminació massiva. La gent concentrada a l'esplanada pensava que els alemanys únicament procedirien a un control d'identitat rutinari. Però el que potser els habitants d'Oradour ignoraven, o no volien pensar-hi, és el "currículum" sanguinari de les milícies SS.

Llavors, una ordre indicà dividir tots els homes en sis grups i cada grup fou dirigit cap a un punt del poble, per tal de separar els grups entre ells. Les dones i els nens, en canvi, van ser dirigits cap a l'església del poble i amuntegats allà. No cal dir que els sis grups d'homes eren vigilats per milícies en posició de tir.

De cop i volta, a les 16 h, es va sentir una explosió de granada. Sentint aquest senyal, els soldats alemanys, disposats darrere de les metralladores, van començar a disparar en tots sentits fent caure tots els homes els uns sobre els altres. Olor de pólvora, barrejat amb crits terribles de la gent, i sang per tot arreu. Després, el tret de gràcia executat pels milicians alemanys. En Robert Hébras se'n va poder salvar gràcies a l'immobilisme demostrat durant el tret de gràcia. Aquesta actuació va repetir-se en els sis grups d'homes.

També a les 16 h, les dones i els nens van ser cremats vius dins l'església, junt amb explosions i tirs de metralladora. Tan sols una dona es va salvar, fugint miraculosament per la finestra, i va poder explicar el calvari terrible patit per dones i nens.

El pla maquiavèlic i diabòlic tenia com a objectiu que ningú no en sortís viu per poder explicar els fets; però, per sort, n'hi va haver. Entre els quals, qui va escriure tot el succeït.

Hi va haver també els casos de Lidice (Txèquia) (1942) i Lipa (Croàcia) (1944), on les milícies hitlerianes van actuar de manera exactament igual que a Oradour. Per tant, assumim que aquesta manera de procedir, d'exterminar població civil innocent, estava escrita en els manuals de les tropes de Hitler.

Els bombardejos russos de població civil en la invasió d'Ucraïna, matant a civils desarmats i innocents, no s'assemblen, en certa manera, al que va succeir a Oradour?

Calamandreï al 2023

David Fernández i Ramos

Periodista, cooperativista i activista social. És el responsable de la Comissió de Drets Civils i Polítics d'Òmnium Cultural. Va participar, amb l'ACAT com a escola, en la creació de la Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura, que aplegava una xarxa de 48 entitats de drets humans d'arreu de l'Estat, i va esdevenir una veu imprescindible per esquarterar massa silencis.

*Com la pupila
de l'ull
de la nena
que fugí del napalm
al Vietnam*

Els principis estan, sobretot, pels moments difícils; en els moments fàcils sempre és massa fàcil invocar-los, perquè no comprometen a res. En canvi, en les cruïlles impossibles i en els pous negres de la història, és quan cal defensar-los de debò, perquè és quan sucumbeixen d'una sola revolada. La Declaració Universal dels Drets Humans fa enguany 75 anys i, a l'imprescindible mirall retrovisor, caldrà afegir-hi uns enormes llums llargs per furetejar un futur -un present- que per moments s'esvaeix i s'enfosqueix. En realitat, espill del temps, aquest desembre de 2023 caldrà demanar-se per tot el que ha passat en aquestes set dècades i mitja arreu del planeta i perquè aquella declaració que havia de ser perenne ha estat suspesa -o ha caducat- en tantes cartografies de l'horror que retenim a la memòria -Algèria, Saigon, Sarajevo, Bagdad, Gaza-. Fins i tot, en la comarca de la proximitat, requerir-nos perquè fins fa 45 anys el país on som -on defensem els drets humans barri a barri, a cada cantonada, en cada escletxa- era una dictadura sota la complicitat europea i els rigors de la guerra freda. Mil preguntes per a cada història. Mil respostes per a cada dret humà.

Fa molt, fa massa, quan la Declaració Universal no havia complert ni 50 anys, l'ambaixadora nord-americana del Govern Reagan davant les Nacions Unides, Jeane Kirkpatrick, va afirmar sense desmentir-se que aquella declaració era poca cosa més que «*una carta a Santa Claus*». D'aquella simple frase se'n poden extreure massa conclusions i un dolor infinit. I un oblit salvatge: que aquella declaració va néixer de les cendres de la barbàrie del nazisme -i dels fums d'Hiroshima, també- per evitar les bestieses que ens podem fer els uns als altres.

Costa escriure la realitat: no n'hem après res i no resta massa clar si volem aprendre quelcom. En plena era d'una desdemocratització global accelerada, de marees ultres, hibris autoritàries i vendavals neoliberals, amb la vulneració de drets humans passa com amb la tortura, com amb cada dret negat, humiliat o trepitjat. I passa que la seva violació degrada inevitablement no només qui la perpetra, sinó especialment qui l'ordena i de retruc, però estructuralment, la societat que ho tolera, ho accepta o ho aplaudeix. I passa que la vella promesa del '*Mai més enlloc contra ningú*' -nascuda a les portes de l'infern de Mauthausen un 1945 i on encara tants i tantes ens reconeixem- és, a hores d'ara

i encara, un imperatiu ètic a assolir i una promesa per complir, a les generacions passades i a les generacions futures. En aquest dilema, permeteu-me dir que l'ACAT ha estat, des que era vailet i des de la dècada dels noranta, un referent ineludible, esperançador i activista.

Però com hi ha coses que ja han estat dites, molt millor escrites i defensades com mai quan tocava, a vegades només cal (re)citar-les. És el que em passa cada cop que llegeixo aquest discurs de Pietro Calamandrei, diputat socialista italià, pronunciat el 1947 en l'assemblea constituent italiana i que ressona i retruny en aquesta tardor convulsa i estranya de l'any 23 del segle XXI. Com si hagués estat escrit ahir nit o aquesta matinada. Com si calgués escriure'l cada dia:

«Crec que els nostres descendents sentiran més que nosaltres, d'aquí a un segle, que de la nostra Constituent va néixer realment una nova història: i s'imaginaran que a la nostra Assemblea, mentre es discutia la nova Constitució republicana, asseguts en aquests escons no hi érem nosaltres, homes efímers els noms dels quals seran esborrats i oblidats, sinó tot un poble de morts, aquests morts que nosaltres coneixem un per un, caiguts en les nostres files, a les presons i en els patíbuls, en muntanyes i planes [...] des de Matteotti a Rosselli, des d'Amendola a Gramsci, fins als nostres nois partisans. [...] Ells van morir sense retòrica, sense grans frases, amb simplicitat, com si es tractés d'un treball quotidià a complir: el gran treball necessari per tornar a Itàlia la llibertat i la dignitat. (...) A nosaltres ens correspon una tasca cent vegades més suportable: la de traduir en lleis clares, estables i honestes el seu somni d'una societat més justa i més humana, el somni d'una solidaritat que uneixi tots els homes en aquesta obra d'erradicar el dolor. Bastant poc, en realitat, demanen els nostres morts. No hem de traïr-los».

En les cruïlles impossibles i en els pous negres de la història, és quan cal defensar de debò els principis, perquè és quan sucumbeixen d'una sola revolada.

“Treballem per aconseguir una societat més democràtica, transparent i respectuosa”

Esther Giménez-Salinas i Colomer

Doctora en Dret i diplomada en Psicologia. Catedràtica de Dret Penal i Criminologia. Rectora de la Universitat Ramon Llull (2002-2012). Especialista en l'àmbit de la delinqüència juvenil i el penitenciari, vaig crear el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia, sent-ne directora entre el 1983 i el 1993. Des del 15 de juliol del 2022 soc síndica de greuges de Catalunya.

Cada 10 de desembre se celebra el Dia Internacional dels Drets Humans. Aquest dia, fa 75 anys, l'Assemblea General de l'ONU va aprovar la Declaració Universal dels Drets Humans per una amplíssima majoria i sense vots en contra.

Malgrat que no és un tractat internacional, la Declaració està generalment reconeguda com un text vinculant, que per primer cop eleva al pla internacional les obligacions que tenen els estats pel que fa als drets de les persones que es troben sota la seva jurisdicció. La Declaració Universal, juntament amb la pròpia Carta de les Nacions Unides, són les primeres expressions d'un marc normatiu internacional de drets humans que s'ha desenvolupat en nombrosos tractats a escala global i regional, juntament amb alguns, encara insuficients, mecanismes de garantia d'aquests drets també a escala internacional.

Avui dia, la Declaració estableix l'estàndard mínim internacional dels drets humans, però tant a escala internacional com a Catalunya continuen havent-hi greus incompliments de la Declaració i dels tractats internacionals que la despleguen.

A casa nostra, les regressions en l'àmbit dels drets socials (dificultats per a l'accés a un habitatge digne, llistes d'espera en l'àmbit de la salut i de la dependència, segregació en l'educació, etc.) són violacions de drets humans, en tant que vulneren el principi d'igualtat d'oportunitats i són causes potencials de pobresa i discriminació.

Així mateix, són preocupants les creixents limitacions a la llibertat d'expressió i manifestació, que es tradueixen en sancions desorbitades i, en alguns casos, en privacions de llibertat del tot injustificades.

Hi ha col·lectius, com ara les dones, els infants, les persones LGBTI o les persones amb discapacitat, que són especialment vulnerables a les conculcacions de drets. Cal promoure'n i defensar-ne específicament els seus drets.

També és necessari fer front als fenòmens de les migracions i del refugi, causats per les violacions massives dels drets humans, el canvi climàtic i

Centres d'Internament d'Estrangers

Josetxo Ordóñez Etxeberria

Advocat. Coordinador d'acompanyament a Interns del CIE, i assessor jurídic, de Migra Studium.

Migra Studium forma part del Servei Jesuïta a Migrants amb la missió d'acompanyar i defensar els drets dels migrants més vulnerabilitzats i exclosos. Impulsa un grup de persones voluntàries que visita i acompanya els interns privats de llibertat al CIE de la Zona Franca (Barcelona).

L'inici de les visites es va produir després de dues morts als CIE. La mort de Samba Martine a Aluche (Madrid), el 19 de desembre del 2011, i la mort d'Idrissa Diallo a Zona Franca, el 5 de gener del 2012, van provocar la reacció de la societat civil. Enmig de la commoció i de la indignació per aquestes morts sota custòdia policial i de la incredulitat davant les explicacions oficials, Migra Studium va exercir el seu dret a conèixer què passa al CIE, a qui s'interna i per què.

El CIE és un dispositiu de la política migratòria que facilita l'expulsió de qui no és resident legal. La llei d'estrangeria permet la privació de llibertat i l'empresonament en espera de la seva expulsió. Aquest context de privació de llibertat provoca vulneracions de drets humans perquè el sistema de control i garanties no actua sempre amb rigor, rapidesa i eficàcia, o no actua en absolut.

Des del 2012, Migra Studium ha realitzat més de 3.100 visites a 1.450 interns. Observem vulneracions, irregularitats i arbitriarietats:

- L'internament seleccionat d'interns magribins, que s'acarnissa amb marroquins i algerians.
- Interns que mai no haurien d'haver patit internament: persones sense llar, amb discapacitats, condemnades per delictes lleus, menors d'edat, dones amb fills a càrrec, víctimes de tràfic, d'explotació laboral i/o sexual i de violència de gènere, nacionals de països de la UE.
- La deficient atenció sanitària al CIE i la prevalença de casos d'interns amb quadres de salut mental deteriorada.
- Els obstacles per visitar.

També hi ha avenços: les polítiques centrades en l'expulsió i l'internament han entrat a formar part dels debats socials, mediàtics i polítics. En segon

lloc, policia, jutjats, fiscalies i “Defensor del Pueblo” ja accepten l’existència de les organitzacions com Migra Studium. La major o menor sensibilitat policial amb el compliment de la llei és per la certesa que els seus actes són observats per nosaltres i que ho fem amb constància i tossuderia. Els canvis a favor de les persones tancades als CIE, per tímids que siguin, només han arribat després d’un pacient i incansable treball contra la impunitat.

El gener d’aquest any es va engegar el mòdul de dones del CIE de Zona Franca, amb l’ingrés de les primeres internes. L’internament de dones als CIE no fa sinó constatar l’exercici d’una violència institucional i social sobre qui ha emigrat. També reafirma l’opinió que els CIE són dispositius represius de control migratori i on no és difícil la vulneració de drets fonamentals.

Els casos acompanyats pels voluntaris són per si mateixos aclaridors. És el que va passar amb l’Elena. El testimoni d’Elena, búlgara, i per tant, nacional d’un Estat de la Unió Europea, que residia a Espanya des de l’any 2000, posa en evidència les contradiccions, els absurds i el dolor que envolten l’internament.

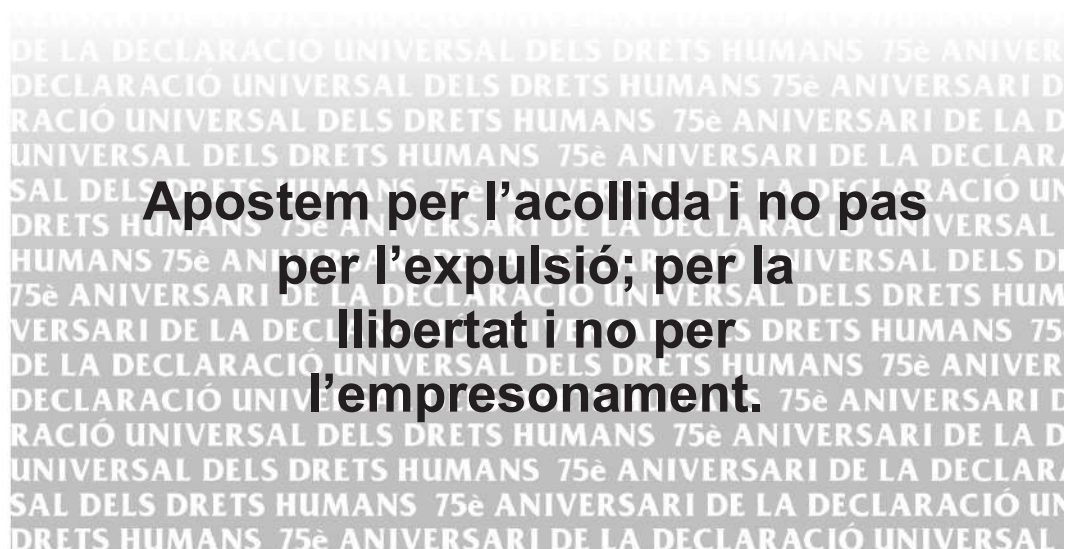
Elena feia 38 dies que era al CIE quan la vam visitar per primera vegada. Entre llàgrimes i de mica en mica, va explicar la seva història. Va estudiar economia a la universitat i el 2000 va venir a Espanya. Es va establir a Madrid amb una parella espanyola, amb qui va contreure matrimoni i amb qui va tenir tres fills.

El 2015, se li va diagnosticar un trastorn mental bipolar, amb depressions agudes i recurrents; trastorn amb què encara conviu. A partir de llavors, el seu matrimoni es va esfondrar: baralles, discussions i agressions que van provocar denúncies creuades, el pas per comissaries, per jutjats i sentències de tota mena. També el divorci i una traumàtica separació dels tres fills. Actualment, té reconegut un règim de visites dels fills, que no pot gaudir. Quan es va separar, va anar a viure al carrer, en situació de sensellarisme i no va renovar la documentació que l’identificava com a ciutadana de la UE. El gener passat, la policia nacional va detenir l’Elena a l’aeroport d’Elx a punt d’embarcar en un avió amb destinació a Bulgària. Havia llençat la tovallola i havia decidit tancar la vida a Espanya. La policia no li va permetre agafar l’avió i la va portar davant un jutjat que va decidir internar-la durant 60 dies al CIE per expulsar-la a Bulgària.

L'Elena va estar privada de llibertat durant un mes i mig: temps de patiment i incertesa on el seu trastorn mental es va agreujar per la manca de llibertat. "Estic entre pati, cel·la i pati. I aquest no és el meu lloc". Un mes i mig de dormir poc i malament, de tot just menjar. D'atenció mèdica limitada a la prescripció de farmacologia tranquil·litzant. I de nul·la atenció psicològica o psiquiàtrica. L'Elena va quedar finalment en llibertat. Va caldre recordar a les autoritats que Bulgària és UE, i que, per tant, l'internament en un CIE no és legalment possible. Tanmateix, cap autoritat s'ha fet responsable del seu internament.

Anem cap a un escenari de més CIE, més internament i més intents d'expulsió. Però creiem que cal tancar-los perquè a les persones se'ls nega *el dret a tenir drets*, expressió de Hannah Arendt, a propòsit de les apàtrides. Obligades a fugir de les guerres, de la misèria, de les catàstrofes naturals pel canvi climàtic i de l'espoliació i depredació provocats per la nostra economia, es troben al CIE.

Lamentablement, els CIE no es tancaran. Però a Migra Studium en reivindicuem l'escàndol de la seva existència. Apostem per l'acolliment i no pas per l'expulsió; per la llibertat i no per l'empresonament. El nostre repte més gran és reconèixer les migrants com altres iguals a nosaltres, amb *dret a tenir drets*. És l'única manera de prendre'ns seriosament els drets humans.

Drets humans i presons

Núria Ortin i Martínez

Llicenciada en Publicitat i Relacions Públiques, diplomada en Humanitats i tècnica en Imatge i So. Ha cursat el programa Lideratge i Innovació Social a ESADE Business School. Directora de la Fundació Obra Mercedària, present a 6 països de 3 continents diferents. Autora del llibre “Condemnes Compartides. Vides d’entrega, lluita i superació en un món hostil i invisible”, editat per Editorial Claret.

Drets Humans: dues paraules genèriques que poques vegades són respectades.

75è. aniversari: celebració, festa.

Centres penitenciaris: llocs on hi ha interns, privats de llibertat.

Si barregem aquests conceptes i afegim la Mare de Déu de la Mercè, patrona dels reclusos, tenim com a resultat un combinat difícil de digerir.

Hem vist moltes pel·lícules i sèries, i hem llegit llibres, on la violència a les presons no ens és estranya, sobretot si es tracta d’històries que es viuen en els centres penitenciaris de Centreamèrica: bandes, represàlies, morts, tortures... sembla que tot s’hi val i amb “l’ull per ull i dent per dent” hi ha carta blanca per saltar-se tots els drets d’una persona, on la dignitat no té cabuda i el respecte no es té mai present.

A l’Estat Espanyol, les presons funcionen de manera molt diferent que en altres països; aquí a priori hi ha una consciència i voluntat de crear espais on l’intern es pugui formar i treballar pel dia de demà poder sortir i tenir una vida “normalitzada” dins la societat, intentant allunyar-nos del model castigador. Però, quins drets té una persona que ha de sobreviure damunt una pastera per fugir del seu poblat que està en guerra o buscant una vida millor per donar una seguretat als seus fills, i es troba una realitat on les promeses es trenquen i només queda sobreviure? Quin dret té una noia de raça negra a qui no tracten igual que a una de blanca? Quin dret té una persona que expressa les seves idees i és emprisonada? Quin dret té un immigrant que no pot treballar perquè no té papers? No té cap dret, cap; de fet, aquests i milers de casos, no compleixen el primer article de la Declaració: “**tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets**”.

Parlem de llibertat i dignitat? D’això en saben molt els mercedaris, que porten 805 anys posant a la persona al centre de tot, lluitant per alliberar i dignificar a qualsevol persona, sigui quina sigui la seva religió, idioma, sexe, cultura, idea, etc. Quin és el perfil que ens trobem a les presons? Doncs, la gran majoria són persones que provenen de bosses de pobresa -econòmica, cultural, social, mental-, persones en risc d’exclusió que no tenen res ni ningú, persones que abans han sigut víctimes, persones amb fa-

mílies desestructurades, persones que estan al límit, soles, desesperades, menyspreades... aquesta és la realitat. Quant ens costa posar-nos al lloc de l'altre, escoltar-lo, acompanyar-lo, entendre'l i donar-li la mà per donar-li una segona oportunitat!

Estem d'aniversari! 75 anys de la proclamació dels Drets Humans, i que poquet hem avançat com a humans! Tant de bo els 75 anys que venen aconseguim ser regeneradors d'esperança i llibertat i que, veritablement, cada individu, pugui gaudir de tots els drets que anomenem universals.

DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D
UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLAR
SAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UN
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL
HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS D
75è ANIVERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUM
VERSARI DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75
DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVER
DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI D
RACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS 75è ANIVERSARI DE LA D

**Parlem de llibertat i dignitat?
D'això en saben molt els
mercedaris, que porten
805 anys posant a la
persona al centre de tot.**

Un aniversari amarg que no ens pot aturar

Montse Santolino

Periodista especialitzada en comunicació pel canvi social, responsable de comunicació i coordinadora de Lafede.cat - organitzacions per a la justícia global.

Celebrem el 75è. aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans amb la recent dimissió del director de l'Oficina de l'Alt Comissionat de l'ONU per als Drets Humans, després de qualificar els atacs a Gaza com a genocidi, i com a manera de denunciar la inacció de l'organisme. Celebrem aquest aniversari també amb l'augment de governs autoritaris arreu i el qüestionament i retrocés en drets que es consideraven garantits a moltes democràcies, amb el creixement de noves amenaces derivades de l'ús de les noves tecnologies, i amb lleis que limiten o criminalitzen l'acció de les ONG o les protestes ciutadanes arreu.

El caràcter amarg d'aquest aniversari no pot però, bloquejar-nos. La justícia global té com a objectiu la transformació de les relacions de poder que generen desigualtats arreu, garantir l'eliminació de tota forma de violència, i la sostenibilitat de la vida en el planeta. La defensa dels drets humans està inscrita en el cor del treball per a la justícia global, com a estratègia que és per incidir en les estructures econòmiques, polítiques i socials, tant a escala global com local, i no defallim.

En matèria de drets humans la federació ha centrat la seva acció recent en dos temes: les vulneracions dels drets humans per part de les empreses transnacionals, i la regulació de la intel·ligència artificial-IA per tal que la generalització del seu ús no multipliqui les vulneracions de drets arreu.

Les estadístiques de defensors i defensores dels drets humans i el medi ambient empresonats o assassinats no paren de créixer. En la majoria de casos hi ha raons econòmiques o interessos empresarials al darrere. Des del 2014 i seguint els treballs iniciats al si de Nacions Unides per negociar un tractat vinculant per al poder empresarial, la federació impulsa la creació d'un Centre públic d'empresa i drets humans. Més de 3.000 empreses catalanes operen a l'exterior, de forma directa o mitjançant més de 7.500 filials.

El Centre que demanem hauria de ser independent del poder corporatiu i, per tant, dependre del Departament d'Acció Exterior i no d'Empresa, perquè hauria de ser valent per posicionar-se davant possibles males pràctiques; hauria de disposar de recursos suficients per poder investigar i fer seguiment de possibles denúncies i ser accessible per a les comunitats afectades del Sud global.

Els drets humans i l'educació

Toni Soler Ricart

Mestre jubilat del Col·legi "Casp" dels Jesuïtes.
Ex-president de FundiPau

Els aniversaris, especialment aquells que coincideixen amb un número rodó, són sempre una invitació a la reflexió, a fer una mirada al passat, a la situació present i al futur que preveiem i al que desitgem. En el cas del 75è. aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, aquesta reflexió esdevé inevitable i especialment transcendent.

Mirada al passat:

La proclamació de la Declaració Universal dels Drets Humans és, sense cap mena de dubte, una fita en la història de la humanització de la humanitat. Sembla mentida, però ens ha costat mil·lennis d'història arribar fins aquí. Durant segles i segles, tant el pensament com la pràctica de les relacions humanes, han sostingut, legislat i imposat les diferències de drets entre diferents grups d'éssers humans: estrangers i membres del mateix grup, esclaus i amos, indígenes i colons, negres i blancs, dones i homes, heretges i fidels, sotmesos i conqueridors... En molts casos aquelles persones que no pertanyien al grup dominant ni tan sols eren considerades humans. En aquest sentit, *«el reconeixement de la dignitat inherent i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana»*, com consta en el preàmbul de la Declaració, és un pas realment revolucionari.

Està clar que al llarg d'aquests 75 anys, el compliment d'aquesta Declaració, ha estat molt lluny de ser generalitzat. Però aquest fet no li resta importància, és un mirall en què cada estat surt reflectit, i a ningú li agrada sortir malament o donar una mala imatge. El sol fet de la seva existència estira a tots els estats almenys a mirar de dissimular una mica els seus incompliments i amb això ja fa de motor de progrés. Sens dubte, el món seria molt pitjor si no hi hagués hagut aquesta Declaració.

Mirada al present:

Per descriure la situació actual podríem repetir el paràgraf anterior: massa incompliments. Potser, però, podríem fer-hi dos afegitons. El primer, que no sembla massa clar si en les circumstàncies actuals la humanitat seria capaç d'arribar a consensuar un text com aquell. Fins i tot en el camp teòric sembla haver-se afeblit la convicció ètica que hi ha al darrere de la Declaració i proliferen grups que neguen molts dels drets que s'hi recullen. El segon, que el temps ha mostrat la necessitat d'anar ampliant la declaració amb nous drets socials, econòmics, polítics, mediambientals...

Mirada al futur:

I això ens porta a mirar cap al futur també amb un doble repte: reforçar i reafirmar allò proclamat fa 75 anys com una exigència ètica de mínims, comuna a tota la humanitat i treballar per ampliar-la amb aquells nous drets que l'evolució històrica ha anat mostrant com a imprescindibles. Dues tasques titàniques en un moment històric quan gran part de la població se sent assetjada per moltes amenaces, pors i inseguretats, quan aquells mateixos que generen les amenaces venen un fals concepte de seguretat pel qual caldrà sacrificar alguns d'aquells drets fonamentals.

El paper de l'educació

I és aquí on el paper de l'educació és especialment rellevant. Ho ha estat al llarg d'aquests 75 anys, difonent aquesta desitjada cultura de ciutadans iguals i lliures, i ho ha de seguir fent en aquests moments en què hi ha qui ho posa en qüestió. Qualsevol educació que mereixi aquest nom s'ha de fonamentar en la dignitat igual de tots els éssers humans i en què mai cap concepte de seguretat podrà assolir-se en contra d'aquesta dignitat. Ben al contrari, només podem parlar d'autèntica seguretat per a les persones quan aquestes sentin respectada sense risc la seva dignitat i els drets que se'n deriven.

Dos apunts fonamentals per acabar:

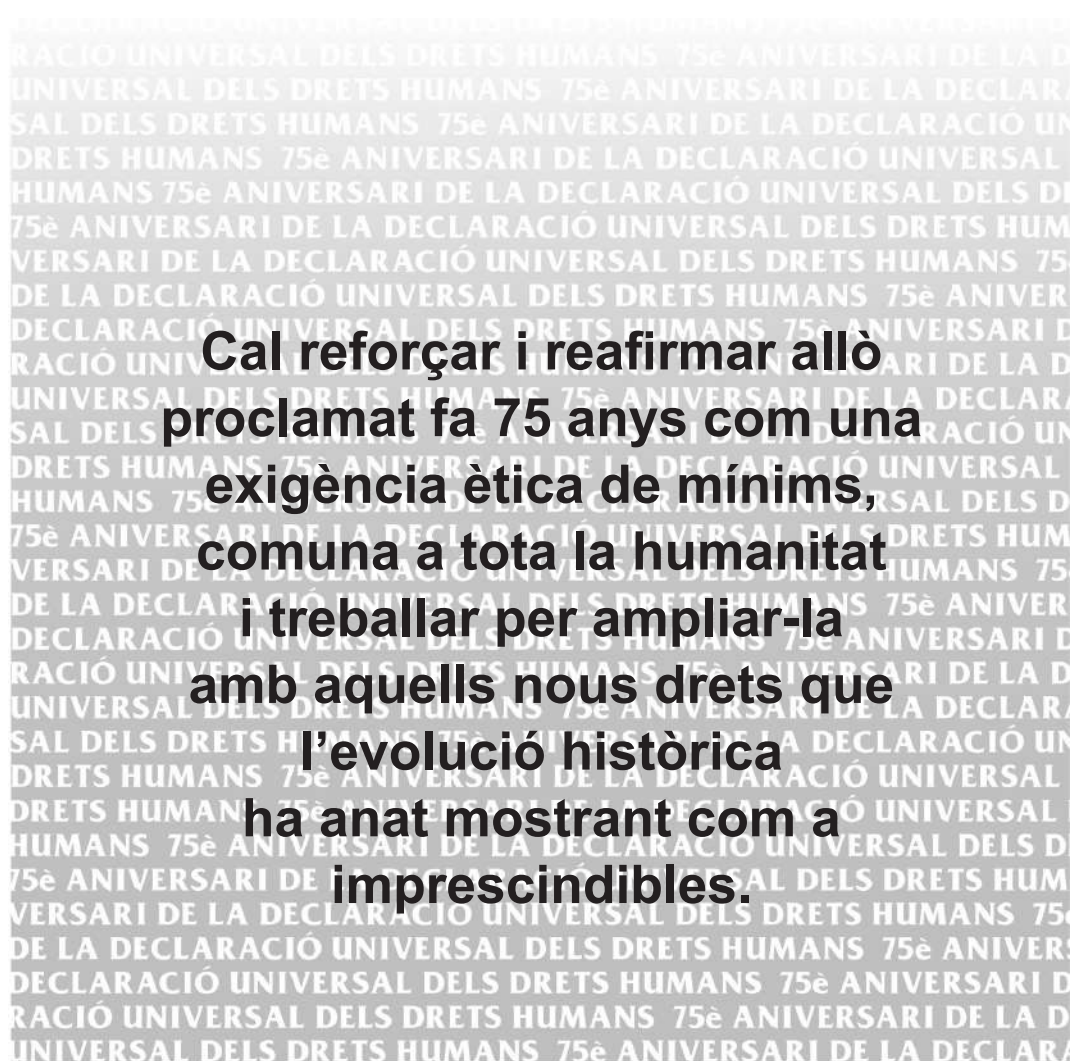
El primer, que l'educació, especialment quan es tracta de temes com el que ens ocupa, no es pot pensar mai com una cosa dirigida només als infants, que s'ha de fer a les escoles. S'ha de dir que habitualment les escoles compleixen amb escreix amb aquesta missió. Allò que acostuma a fallar és la realitat exterior a l'escola, que massa sovint funciona amb altres prioritats. Infants i joves són especialment perspicaços per detectar allò que els adults es prenen seriosament i que, per tant, és necessari per moure's en societat i allò que «només funciona en l'àmbit escolar». El descrèdit d'aquests darrers fa molt poc eficaç el treball generós de moltes escoles. És per això que cal, en primer lloc i fonamentalment, educar-nos els adults i viure amb normalitat allò que volem que els infants aprenguin. Llavors caldran poques paraules. I això ens porta al segon apunt.

En els temes de valors, que conformen la conducta i la manera de ser persona, s'educa molt més per la pràctica viscuda i experimentada que per la paraula. Allò que els infants, noies i nois, viuen en les relacions amb els

companys, amb els educadors, allò que observen entre els adults, les prioritats que traspua l'estructura i el funcionament de l'escola, allò que veuen i viuen a casa, en els mitjans de comunicació, noticiaris, xarxes socials i un llarg etcètera, té molta més força que unes sessions fetes en un horari limitat, per molt ben preparades i fetes que estiguin.

Ens cal, doncs, espavilar-nos i anar creixent en la nostra pràctica quotidiana, si volem educar i promoure eficaçment aquest extraordinari horitzó per a la humanitat que dibuixa la Declaració Universal dels Drets Humans.

**Cal reforçar i reafirmar allò
proclamat fa 75 anys com una
exigència ètica de mínims,
comuna a tota la humanitat
i treballar per ampliar-la
amb aquells nous drets que
l'evolució històrica
ha anat mostrant com a
imprescindibles.**

75 anys de la Declaració: record i reptes de futur

Eudald Vendrell i Ferrer

Advocat des de fa més de 50 anys; diplomad en Dret Comparat per la Universitat d'Estrasburg; professor associat de Dret civil a la UB (1970-2013) membre fundador i antic president del "Grup de Juristes Roda Ventura"; Vicedegà del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (2009-2013); president de Justícia i Pau de Barcelona (2014-2022).

Permeteu-me que comenci dient que, per a mi, la commemoració dels 75 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans, que es compleix enguany, no es pot reduir a un "*record històric*", sinó que hem de posar l'accent en l'esforç de "*futur esperançat*" que encara avui exigeix la seva plena implementació.

Amb aquesta afirmació no vull menystenir el fet innegable que aquesta Declaració posseeix un altíssim valor moral, polític i jurídic, que podem considerar-la una de les més elevades fites del progrés de la humanitat, que ha sigut descrita com *la columna vertebral moral de la societat humana*, ja que parteix de la base que aquests drets "*pertanyen*", o "*són indestructibles*" de tota persona, pel sol fet de ser-ho.

Val la pena, per això, recordar la solemnitat i l'emoció de l'acte formal de la seva proclamació i signatura per l'Assemblea General de les Nacions Unides, reunida el 10 de desembre de 1948, a París, al gran saló del Palau de Chaillot, en presència dels impulsors i autors del projecte, encapçalats per Eleonora Roosevelt, amb John Peters Humphrey, Charles Malik, Henri Laugier, Stéphane Hessel (qui, anys a venir, en la dècada del 2010, va ser el principal impulsor del *Moviment dels Indignats*) i René Cassin, el gran jurista francès que en va ser l'autor més directe del text final que avui coneixem.

Com és prou conegut, la Declaració no és pròpiament un Tractat, en el sentit estricte del dret internacional, que contingui mesures d'execució o aplicació directes; tampoc pretén, a diferència del que posteriorment han dut a terme altres normes, o els experts i estudiosos, cap classificació dels drets en categories o generacions, tot i que la seva mateixa ordenació numèrica ja pressuposa unes eloqüents prioritats, en situar en primer lloc les clàssiques llibertats individuals abans que els drets socials o col·lectius.

Posteriorment, en els anys 1966 i 1967, i per tal de dotar a la Declaració d'uns instruments més efectius per a la seva aplicació, les Nacions Unides van adoptar dos veritables convenis vinculants, els anomenats **Pactes Internacionals per a les Llibertats i Drets Polítics**, i **per als Drets Econòmics, Socials i Culturals**, que l'estat espanyol no va ratificar fins l'any 1977. Aquests Pactes han portat a la creació dels anomenats *Comitès* per a la supervisió, control, recomanació i fins i tot desacreditació de les actuacions de violació o menysteniment dels drets reconeguts, atès que disposen d'un Protocol que permet les denúncies per part de ciutadans par-

ticulars o entitats acreditades enfront dels estats membres; l'Estat espanyol va ratificar aquest protocol l'any 2013, i ja ha rebut diversos exàmens, i fins i tot censures o condemnes, tant en l'àmbit dels drets polítics com, sobretot, dels socials, en temes com desnonaments i manca d'habitatge, llibertat d'expressió, maltractaments policials, expulsions indegudes d'immigrants i refugiats, etc.

En qualsevol cas, malgrat que hom ha qualificat sovint la Declaració de massa esbiaixada vers la visió social i política liberal dels països occidentals (sobretot Europa i Amèrica del Nord), cal reconèixer que va representar un esforç i un pas importantíssim cap a la universalització, i que després, amb la incorporació de les anomenades noves generacions de drets i la pressió dels països d'altres continents, especialment els menys desenvolupats i els que s'han alliberat del jou colonial, s'han convertit en una peça clau per aconseguir una humanitat més justa i solidària.

Certament, aquesta efemèride, que hauria de ser joiosa, se'ns presenta en un context especialment preocupant: encara no acabats de sortir de la pandèmia que ha originat una crisi humanitària d'abast absolutament universal, que ha afectat la vida i supervivència de milions d'essers humans en tots els països i continents sense excepció, en plena situació de guerres: a Ucraïna, a la mateixa Europa, i a Terra Santa (Israel, Gaza, Palestina, llocs sagrats per a les grans religions), que no ens haurien de fer oblidar les altres guerres, potser més soterrades, però reals i sagnants en altres llocs del món; una crisi migratòria sense precedents i que no sabem resoldre si no és amb fronteres de filferro, murs, expulsions, freda burocràcia, rebuig i morts al mar, i l'agreujament del canvi climàtic que destrueix el nostre planeta, la nostra casa comuna, els nostres recursos i provoca fam, pobresa, desplaçaments forçosos i milers de morts, especialment d'infants.

Per això, cal en aquestes circumstàncies crítiques, un plantejament nou i agosarat, per tal d'avançar en l'eix dels drets anomenats de solidaritat o col·lectius, superant la postergació dels drets socials pel que fa a la seva exigibilitat per part de la ciutadania enfront dels poders polítics o econòmics, fins i tot per la via judicial. En aquesta línia, la mateixa ONU, en la Declaració d'Acció de Viena sobre els drets humans, aprovada el juny de 1993, ja va ratificar rotundament que, *"tots els drets humans són universals, indivisibles i interdependents, i es troben relacionats entre si; la comunitat internacional els ha de tractar de manera global, justa i equitativa, en peu*

**HANDS OFF
ASSANGE**

DON'T SHOOT THE MESSENGER

Els drets humans al món el 2023, 75 anys després de la Declaració Universal dels Drets Humans

Junta Directiva de la FIACAT

La Federació Internacional d'ACAT, FIACAT, és una organització internacional cristiana i no governamental de drets humans, creada el 1974, que lluita per l'erradicació de la tortura i l'abolició de la pena de mort. La Federació agrupa una trentena d'associacions nacionals, les ACAT, presents en tres continents.

La seva Junta Directiva consta de vuit membres; el seu president és Paul Angaman, de Costa d'Ivori.

La celebració el 2023 dels 75 anys de vida de la Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH) porta a una observació descoratjadora. En moltes parts del món, els estats estan violant els drets civils, culturals, econòmics, polítics i socials proclamats per la mare de tots els tractats de drets humans adoptats a nivell internacional i regional.

A l'Àfrica hi ha estats que violen els drets coberts per la DUDH. L'Àfrica subsahariana ha experimentat diversos cops militars recents que han enderrocat règims civils i presidents sovint corruptes que han mantingut arbitràriament el poder durant dècades. Aquests estats gaudiran de pau i desenvolupament només si finalment es basen en una democràcia veritablement representativa dins d'un Estat regit per l'estat de dret, que respecti la dignitat humana, en la igualtat proclamada en la DUDH i garantida per les obligacions internacionals que hagin subscrit en aquest sentit.

Àsia, en canvi, està malauradament lluny d'aconseguir-ho, ja que la majoria dels seus estats no es basen en la democràcia representativa, la supremacia del dret en harmonia amb el dret internacional i l'aplicació dels drets humans.

Europa, Amèrica i Oceania tenen actualment estats liderats per tendències nacionalistes, sobiranistes i populistes que pretenen desmantellar el seu sistema democràtic basat en eleccions lliures, la supremacia del dret nacional d'acord amb el dret internacional i el respecte sense discriminació dels drets humans de tots, inclosos els de les minories. Aquests requisits, que garanteixen la igualtat, la justícia i la pau en qualsevol país i el seu desenvolupament, constitueixen una contribució essencial a la pau i la seguretat no només en qualsevol estat, sinó també a la regió i al continent i, per extensió, al món.

Als límits de la nostra Europa, un estat autocràtic amb un sistema polític i econòmic mafiós, basat en eleccions esbiaixades i en una legislació que no respecta la DUDH ni el dret internacional, reprimeix els drets fonamentals de les persones sota la seva jurisdicció. En flagrant violació dels propòsits i principis de la Carta de les Nacions Unides, i de nombrosos tractats de dret internacional, aquest estat imperialista, per raons ideològiques, està atacant militarment un estat veí. A més, sobre el terreny, el seu exèrcit viola greument el dret internacional humanitari, en particular els principis essencials dels Convenis de Ginebra relatius a la protecció de les víctimes de

Declaració Universal dels Drets Humans

Adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948

PREÀMBUL

Considerant que el reconeixement de la dignitat inherent i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana és el fonament de la llibertat, la justícia i la pau en el món,

Considerant que el desconeixement i el menyspreu dels drets humans han originat actes de barbàrie que han ultratjat la consciència de la humanitat; i que s'ha proclamat com l'aspiració més elevada de tothom l'adveniment d'un món on els éssers humans, deslliurats del temor i la misèria, puguin gaudir de llibertat d'expressió i de creença, Considerant que és essencial que els drets humans siguin protegits per un règim de dret per tal que les persones no es vegin forçades, com a últim recurs, a la rebel·lió contra la tirania i l'opressió,

Considerant també que és essencial de promoure el desenvolupament de relacions amistoses entre les nacions,

Considerant que els pobles de les Nacions Unides han ratificat en la Carta llur fe en els drets humans fonamentals, en la dignitat i el valor de la persona humana i en la igualtat de dret d'homes i dones; i que han decidit de promoure el progrés social i millorar el nivell de vida dins d'una llibertat més àmplia,

Considerant que els Estats membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels drets humans i les llibertats fonamentals,

Considerant que una concepció comuna d'aquests drets i llibertats és de la més gran importància per al ple compliment d'aquest compromís,

L'Assemblea General

Proclama aquesta Declaració Universal de Drets Humans com l'ideal comú a assolir per a tots els pobles i nacions amb el fi que cada persona i cada institució, inspirant-se constantment en aquesta Declaració, promoguin, mitjançant l'ensenyament i l'educació, el respecte a aquests drets i llibertats i assegurin, amb mesures progressives nacionals i internacionals, el seu reconeixement i aplicació universals i efectius, tant entre els pobles dels Estats membres com entre els dels territoris sota llur jurisdicció.

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Article 2

Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició.

A més, no es farà cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o del territori al qual pertanyi una persona, tant si és independent com si està sota administració fiduciària, si no és autònom, o està sota qualsevol altra limitació de sobirania.

Article 3

Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

Article 4

Ningú no serà sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Article 5

Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 6

Tota persona té el dret arreu al reconeixement de la seva personalitat jurídica.

Article 7

Tots són iguals davant la llei i tenen dret, sense cap distinció, a igual protecció per la llei. Tots tenen dret a igual protecció contra qualsevol discriminació que violi aquesta Declaració i contra qualsevol incitació a una tal discriminació.

Article 8

Tota persona té dret a un recurs efectiu prop dels tribunals nacionals competents que l'empari contra actes que violin els seus drets fonamentals reconeguts per la constitució o per la llei.

Article 9

Ningú no serà detingut, pres o desterrat arbitràriament.

Article 10

Tota persona té dret, en condicions de plena igualtat, a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal independent i imparcial, per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal.

Article 11

1. Tots els acusats d'un delictes tenen el dret que hom presumeixi la seva innocència fins que no es provi la seva culpabilitat segons la llei en un judici públic, en què hom li hagi assegurat totes les garanties necessàries per a la seva defensa.

2. Ningú no serà condemnat per actes o omissions que en el moment que varen ésser comesos no eren delictius segons el dret nacional o internacional. Tampoc no s'imposarà cap pena superior a l'aplicable en el moment de cometre el delictes.

Article 12

Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència, ni d'atacs al seu honor i reputació. Tothom té dret a la protecció de la llei contra tals intromissions o atacs.

Article 13

1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat.

2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Article 14

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil en altres països i a beneficiar-se'n.

2. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.

Article 15

1. Tota persona té dret a una nacionalitat.

2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

Article 16

1. Els homes i les dones, a partir de l'edat núbil, tenen dret, sense cap restricció per motius de raça, nacionalitat o religió, a casar-se i a fundar una família. Gaudiran de drets iguals pel que fa al casament, durant el matrimoni i en la seva dissolució.

2. Només es realitzarà el casament amb el lliure i ple consentiment dels futurs esposos.
3. La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.

Article 17

1. Tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva propietat.

Article 18

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

Article 19

Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres.

Article 20

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
2. Ningú no pot ser obligat a pertànyer a una associació.

Article 21

1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants lliurement elegits.
2. Tota persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.
3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que hauran de fer-se periòdicament per sufragi universal i igual i per vot secret o per altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat del vot.

Article 22

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Article 23

1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.
2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball.
3. Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que asseguri per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.
4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

Article 24

Tota persona té dret al descans i al lleure i, particularment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades.

Article 25

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat.
2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i a una assistència especials. Tots els infants, nascuts d'un matrimoni o fora d'un matrimoni, gaudeixen d'igual protecció social.

Article 26

1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no, en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional es posarà a l'abast de tothom, i l'accés a l'ensenyament superior serà igual per a tots en funció dels mèrits respectius.
2. L'educació tendirà al ple desenvolupament de la personalitat humana i a l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; promourà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i grups ètnics o religiosos, i fomentarà les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.
3. El pare i la mare tenen dret preferent d'escollir la mena d'educació que serà donada als seus fills.

Article 27

1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.
2. Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autor.

Article 28

Tota persona té dret a un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració puguin ser plenament efectius.

Article 29

1. Tota persona té deures envers la comunitat, ja que només en aquesta li és possible el lliure i ple desenvolupament de la seva personalitat.
2. En l'exercici dels drets i les llibertats, tothom estarà sotmès només a les limitacions establertes per la llei i únicament amb la finalitat d'assegurar el reconeixement i el respecte deguts als drets i llibertats dels altres i de complir les justes exigències de la moral, de l'ordre públic i del benestar general en una societat democràtica.
3. Aquests drets i llibertats mai no podran ser exercits en oposició als objectius i principis de les Nacions Unides.

Article 30

Res en aquesta Declaració no podrà interpretar-se en el sentit que doni cap dret a un Estat, a un grup o a una persona a emprendre activitats o a realitzar actes que tendeixin a la supressió de qualsevol dels drets i llibertats que s'hi enuncien.

**GENT DIFERENT,
MATEIXOS DRETS,
UN SIMBOL**

Global Alliance of National Human Rights Institutions

Acció dels Cristians per l'Abolició de la Tortura